

Innspill: Forenkling av utmarksforvaltningen

Vi viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementets invitasjon av 23. september 2014 til å gi innspill til forenkling av utmarksforvaltningen.

Utmarksområdene er en av de viktigste sceniske ressursene for filmmiljøet, og en av de fremste konkurransefortrinnene Norge har i arbeidet med å trekke til seg filminnspillinger. Regjeringens politiske plattform understreker at det skal legges til rette for norske og internasjonale filminnspillinger i Norge – tilgang til å filme i utmark blir en forutsetning for å lykkes med dette.

Vestnorsk filmkommisjon (Vf) arbeider for å fremme Vestlandet som innspillingssted for utenlandske film- og tv-produksjoner. Filmkommisjonen er finansiert av fylkeskommunene Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal, og eies av Vestnorsk filmsenter AS. I løpet av de siste årene har Vf brakt filmprosjekter fra blant annet India, Tyrkia, Russland, USA, Nepal, Italia, Spania, Storbritannia og Tyskland til innspilling i Norge.

Utmarksforvaltning og filminnspillinger

Filmmiljøet representerer den fremste aktøren for å markedsføre, dokumentere og fortolke den unike norske naturen for et nasjonalt og internasjonalt publikum, for samtiden og ettertiden. De kulturelle verdiene knyttet til å legge til rette for profesjonell spillefilm- og dramaproduksjon bør vektes tungt.

Profesjonelle filminnspillinger kan kreve tungt utstyr som kamera, lys, kraner, rigger og rekvisita, som i mange tilfeller krever kortvarig motorisert ferdsel og frakt med helikopter. Det eksisterer i dag ingen felles praksis for hvordan søknader om landingstillatelser eller motorisert ferdsel behandles. Det er knyttet usikkerhet til hvilke kriterier de ulike kommunene og nasjonalparkstyrene legger til grunn, film vurderes ulikt fra sak til sak og sted til sted, og det varierer sterkt hvor lang tid søknadsbehandlingen tar.

I en rekke kommuner / fylker er det også erfart markante ulikheter utifra de personlige preferansene eller fortolkingskriteriene til søknadsbehandler. Dette er for eksempel tilfelle på Svalbard som har hatt en sterk økning i avslag de siste årene (lovverket har ikke endret seg, men stab er utskiftet).

Situasjonen blir svært uforutsigbar for en bransje som har et sterkt tidspress, små marginer, og som ofte må koordinere innspillinger mellom flere fylker og kommuner. Filminnspilling har et intenst forbruk over få dager, og er ekstremt sensitiv for logistikk og tidsforskyvninger. I den lokale utmarksforvaltningen kan det være manglende kunnskaper om hvilke forutsetninger en profesjonell filminnspilling opererer under, og ofte kan søknader om tillatelser bli innskrenket, ha urimelig lang behandlingstid, få avslag på sviktende grunnlag, eller få unødvendige reguleringer som vanskeliggjør innspilling. Det er komplekse kreative prosesser (fra regissør, fotograf, produksjonsdesigner, mfl) som leder fram til en filmproduksjons behov for lokasjoner, hvilket krever en spesifikk vurderingskompetanse.

I regioner og land som erfarer mer filmproduksjon enn Norge, taes det i større grad høyde for filmproduksjonens behov og særegenheter, og det er knyttet forutsigbarhet til søknadsbehandling og søknader om filmtillatelser ferdigbehandles i løpet av kort tid (ofte fra 3 til 7 dager). New Zealand sin filmprotokoll understreker dette poenget: «Filming activities are often fast turnaround from concept to delivery. In a competitive international market, film crews have to work within short timeframes.»

Per Henry Borch, en av Norges mest erfarne tilretteleggere for internasjonale og nasjonale filmminnspillinger uttaler: «Jeg må si at med mine 20 år på location så er det motorisert ferdsel i utmark og landingstillatelser som gir meg mest hodebry. Vi har mistet MANGE jobber pga hvordan dette håndteres, samt behandlingstid som ikke står i stil med hastigheten ellers i samfunnet.»

Eirik Vaage, en tilrettelegger for film på Vestlandet uttaler det samme: «Det er farlig å tilby vår fantastiske natur til utenlandske kunder, fordi vi ikke har forutsigbarhet i saksbehandlingen. Dette er et stort problem ettersom det er nettopp naturen utenlandske kunder er interessert i. Reiselivet ønsker markedsføring av naturen vår, og fra politisk hold er det et ønske om et styrket kommersielt grunnlag for filmnæringen. Da må det være forutsigbarhet og rimelighet i saksbehandlingen om helikopterlanding og motorisert ferdsel i utmark.»

Jason Roberts, tilrettelegger for filmminnspillinger på Svalbard og internasjonalt, uttaler at han har tapt produksjoner for over 5 millioner kroner i 2013 og 2014 på grunn av avslag på motorferdsel. Roberts estimerer at det totale tapet kan beløpe seg til over 20 millioner kroner, inklusive tap av prosjekter som i en tidlig fase har avlyst Norge grunnet det usikre ryktet som den norske søknadsbehandlingen skaper. Roberts uttaler: «Over the last 20 plus years we have had so many productions cancelled or disrupted due to the interpretation of this law I would cry if I listed them all. The time and administrative problems involved is also a big issue. My suggestion is for a general dispensation for film/documentation for all regions of Norway. This is the case in Switzerland.»

Situasjonen skaper usikkerhet rundt hvilke lokasjoner bransjen våger å markedsføre. Lokalisering av mange filmprosjekter foregår i en internasjonal konkurransesituasjon, og ofte kan det være anbuds- eller innsalgprosesser som krever raske svar. De fleste filmprosjekter som søker seg til Norge, gjør dette på grunn av den unike naturen Norge kan tilby. I mange tilfeller må norske selskaper trekke seg fra forhandlinger med internasjonale produsenter grunnet usikkerhet knyttet til tilgang til å filme i utmark.

Tilfeller der internasjonale filmteam må kansellere norske opptak skaper et negativt omdømme, og en trend som kan virke selvforsterkende.

Eksempler på problemer:

1) Et norsk selskap er i dialog med et stort japansk prosjekt om å filme på Prekestolen, utenfor turistsesong. Selskapet søker om å lande (ikke på Prekestolen, men i nærheten) med tungt utstyr. Søknaden blir innvilget av kommunen, og selskapet vinner jobben. 100 filmfolk fra Japan gjør seg klar til å komme til Norge, og preproduksjon er i full sving. To dager før opptak påklages søknaden, og det blir fullt stopp og kaos.

2) Et norsk selskap er i dialog om et tysk prosjekt, og søker om landingstillatelse med helikopter på 4 fjelltopper. Selskapet ber om tillatelse 2 dager, og at disse dagene kan taes ut fra en periode på 5 dager for å forsikre seg mot dårlig vær. Kommunen, etter press fra ordfører og aktører, gir et delvis tilslag på søknaden, men avgrenser til landingstillatelse på 1 fjell, 1 dag. Videre setter kommunen som forutsetning at det i forbindelse med helikopterturen lages en egen film som kommunen kan bruke i egen markedsføring. Dette medførte store praktiske problemer for selskapet, og presset relasjonen mellom det vestnorske og det utenlandske selskapet. Det utenlandske selskapet ble presset til å ta ekstra kostnader som følge av kommunens uortodokse krav, og situasjonen ble svært pinlig for det vestnorske selskapet.

3) Enkelte kommuner krever politisk behandling (for eksempel i Formannskap) av søknader fra produksjoner av spillefilm og dramaserier, mens andre behandler dette administrativt. Vestnorsk filmkommisjon kjenner til et eksempel fra en spillefilm der behandlingstiden til en kommune ville bli 50 dager. Søknad gjaldt tillatelse for én scooter tre ukedager i februar. Årsaken var at film ble betraktet som «underholdning», og derfor ikke kunne behandles administrativt.

Forslag til tiltak som kan forenkle dagens forvaltningspraksis

Ved å opprettholde dagens system vil Norge få et omdømme som vanskelig tilgjengelig, uforutsigbart, vanskelig å stole på, og byråkratitungt. Flere norske aktører Vestnorsk filmkommisjon har vært i kontakt med og opplever at Norge er i ferd med å utvikle et omdømme som gjør at internasjonale filmskapere vegrer seg for å søke seg til Norge. Byråkratitungt og uforutsigbart er stikk i strid med kvaliteter Norge vanligvis vil assosiere seg med: Ofte blir nettopp et effektivt byråkrati og unik natur fremhevet som en konkurransefordel for Norge.

-Det er behov for å etablere en felles struktur for søknadsbehandling av filmtillatelser, med korte søknadsfrister tilpasset den virkeligheten filmbransjen må forholde seg til.

-Det bør vurderes om en nasjonal filmkommisjon kan overta / effektivisere søknadsbehandlingen, for eksempel ved at filmkommisjonen stiller vurderingskompetanse tilgjengelig, og gjør faglige vurderinger og anbefalinger. Dette gjøres i en rekke land.

-Det bør vurderes å generelt åpne for å gi tillatelser som hjelper filmproduksjoner til å forsikre seg om værforhold og variasjon.

-Det bør vurderes en utredning av mulige dispensasjoner for motorferdsel for filmproduksjon – en egen norsk filmprotokoll. Tilsvarende eksisterer i en rekke land, deriblant New Zealand.

-Departementet bør innhente informasjon om hvordan land som erfarer mer internasjonal filmproduksjon, som nevnte New Zealand, Island, Sveits og Østerrike, forholder seg til tillatelser til motorisert ferdsel for filmproduksjoner.

-Det er problematisk at kommuner og nasjonalparkstyrer gir avslag basert på vurderinger av «verdier og kvaliteter» som spillefilmer og dramaproduksjoner formidler, og basert på vurderinger av hvilke lokasjonsbehov en dramaproduksjon kan ha. (Jostedalsbreen Nasjonalparkstyre gav i brev 3. oktober 2014 avslag på et slikt grunnlag til en spillefilm i Fjærland som ønsket å filme ved Flatbrehytten).

-Det bør vurderes å gi særskilt kort behandlingstid til befaringsturer for internasjonale filmprosjekter. Disse kan ofte komme i stand på kort varsel (fra 2 til 10 dager), og spesielt gjelder dette de største internasjonale filmene med store locationavdelinger. En befaringstur har til hensikt å vise frem potensielle lokasjoner for en innspilling som kan være fra noen uker til 18 måneder fram i tid. Befaringsturer foregår med små team, og vil ha svært begrensede behov for motorferdsel i utmark. Vanskeligheten med å få tillatelse på kort varsel til én scooter, eller én helikopterlanding, kan i tilfeller sette en stopper for befaringsturer til Norge.

Litteratureksempler

New Zealand Department of Conservation: Code of Practice, Filming on Public Conservation Lands,

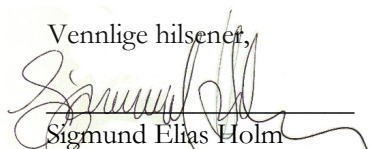
<http://www.filmnz.com/filedownload.html?id=15fda154-4914-40bc-b32e-d0c81d1d7dc2>

New Zealand Local Government Filming Protocol,

<http://www.filmnz.com/filedownload.html?id=2eaaae61-2425-408f-9064-762b17d51836>

Auckland Film Protocol, <http://businessaucklandnz.com/resources/AucklandFilmProtocol.pdf>

Vennlige hilsener,

Sigmund Elias Holm
Western Norway Film Commission
www.wnfc.no

Georgernes Verft 12
5011 Bergen

Kontor 55 55 36 42
Mobil 97 14 91 53